

Broedvogelinventarisatie Duivelshof-Oost 2019

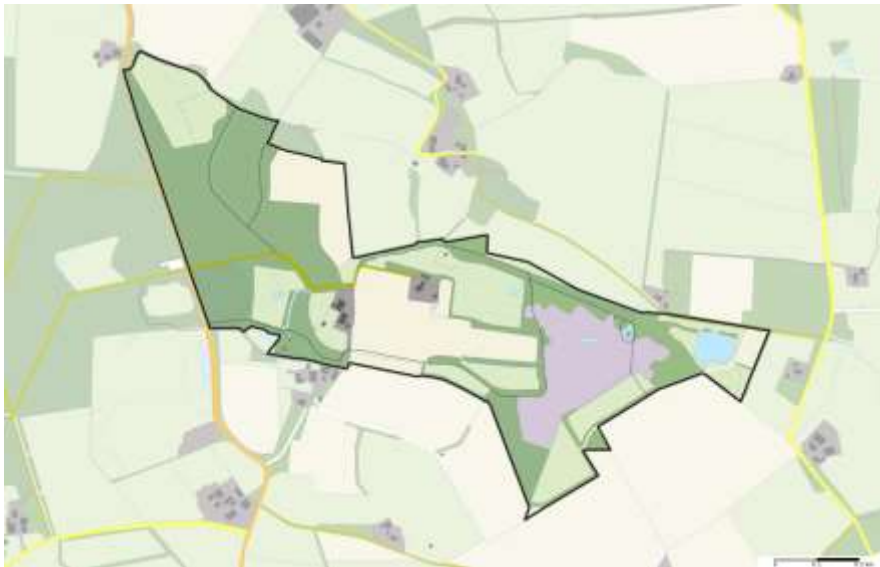
Inleiding

Dit jaar is het oostelijk deel van de Duivelshof weer opnieuw als BMP-A plot door mij geïnventariseerd. Na elk veldbezoek werden op een door Sovon gedigitaliseerde kaart van het onderzoeksgebied per soort vanaf de papieren veldkaart met het zetten van digitale stippen de locaties van de vogels aangegeven met daarbij de mate van broedzekerheid in een gradatie van 1 t/m 16. Aan het eind van het seizoen, als er zo'n 10 bezoeken zijn gelopen, kunnen dan via autoclustering in een paar minuten de territoria per soort op een soortkaart en in een tabel worden weergegeven. Vroeger vormde dit onderdeel van het broedvogelonderzoek ongeveer 2 tot 3 avonden puzzelen, gummen en lijntjes trekken. Nu zijn in een mum van tijd de territoria bepaald en zijn de soortkaarten eveneens klaar, zodat ook het moeizame intekenen van de stippen niet meer nodig is. Ook levert het autoclusterprogramma shape-files, waardoor de territoria moeiteloos in de GIS-bestanden van NM kunnen worden geïmporteerd.

Een oproep via de Nieuwsbrief van Natuurmonumenten voor deelname aan een Sovon-cursus broedvogelonderzoek (BMP-cursus), leverde zoveel reacties op dat in samenwerking met Vogelwerkgroep Losser, de Twentse Vogelwerkgroep en Sovon Vogelonderzoek Nederland in het voorjaar van 2019 een cursus werd opgezet met 17 deelnemers die al voldoende basiservaring hadden in het determineren van broedvogels. Op Duivelshof-Oost deden vier cursisten mee aan het BMP-A onderzoek om veldervaring op te doen.

Ligging en biotoop

Het gebied ligt in atlasblok 29-52 voornamelijk in kilometerhok 11 aan de noordkant van Losser. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is 52 ha. Daarvan bestaat ongeveer de helft uit (loof)bos en voor de andere helft uit akkers, grasland, houtwallen, heide en vennen. Het gebied is eigendom van NM.



Kaart onderzoeksgebied

Methode

Het onderzoek is in 2019 tussen 21 februari en 7 juli uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering, zoals beschreven in de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek (*Vergeer, van Dijk&Boele, van Bruggen, Hustings*). Dit is een landelijk gestandaardiseerde onderzoeksmethode. Hierbij wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar en zang en gedrag van de vogels, in kaart gebracht. Er zijn 10 rondes gelopen met steeds een verschillend startpunt, bestaande uit twee avondbezoeken, zes vroege ochtendbezoeken, waarbij voor zonsopgang werd begonnen en twee late ochtendbezoeken.

Geschiedenis

In 1988 is dit gebied ook onderzocht via het Bijzondere Soortenproject (BSP) door Rob Vogel, tijdelijk medewerker van NM die toen het gehele gebied van de Oldenzaalse stuwwal op broedvogels heeft geïnventariseerd. Toen zijn de algemene soorten in dit deel niet geteld. De tellingen van 2007, 2012 en 2019 zijn verricht door leden van VWG Lossers op de BMP-A manier, waarbij alle broedvogelsoorten zijn gekarteerd.



Resultaten

Na de inventarisatie is de balans opgemaakt en konden 52 broedvogelsoorten op de lijst worden bijgeschreven. Van deze 52 soorten staan er 6 op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels 2016 nl. Koekoek, Grote Lijster, Grauwe Vliegenvanger, Matkop, Grauwe Klauwier en Huismus. Het aantal territoria bedroeg 449. De gemiddelde dichtheid is 8,6 terr. per ha. Tot de schaarse soorten behoren Dodaars, Houtsnip, Bosuil, Groene Specht, Zwarte Specht, Middelste Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Roodborsttapuit, Gekraagde Roodstaart, Bosrietzanger, Kleine Karekiet (regionaal schaars), Grauwe Vliegenvanger en Bonte Vliegenvanger. Uiterst zeldzaam zijn de nieuwkomers Kortsnavelboomkruiper en Grauwe Klauwier.

Soort	1988	2007	2012	2019	index
Dodaars	0	3	2	1	+
Grauwe Gans	0	0	2	1	++
Nijlgans	0	0	1	0	++
Wilde Eend	0	1	2	3	-
Krakeend	0	0	1	0	++
Fazant	ng	6	2	1	-
Waterhoen	0	1	1	0	-
Meerkoet	0	4	2	3	0
Kievit	0	1	0	0	-
Houtsnip	5	5	8	8	+
Holenduif	1	1	2	2	+
Houtduif	ng	24	16	14	-
Zomertortel*	5	0	0	0	--
Turkse Tortel	ng	1	1	0	-
Koekoek*	0	0	0	1	-
Nachtzwaluw	0	0	1	0	++
Bosuil	3	2	1	1	-
Groene Specht	1	2	2	1	+
Zwarte Specht	1	1	2	1	-
Kleine Bonte Specht	0	1	1	3	+
Middelste B. Specht	0	0	1	2	++
Grote Bonte Specht	4	7	7	12	+
Boomleeuwerik	0	0	1	0	+
Boompieper	5	12	11	11	+
Witte Kwikstaart	ng	2	1	0	-
Gele Kwikstaart*	ng	1	1	0	0
Winterkoning	ng	38	27	29	+
Heggenmus	ng	19	14	12	-

Roodborst	ng	35	37	32	-
Gekraagde Roodstaart	2	2	6	3	+
Roodborsttapuit	ng	1	0	1	++
Merel	ng	34	32	18	0
Zanglijster	ng	11	16	12	+
Grote Lijster*	1	3	4	1	-
Bosrietzanger	0	0	2	2	0
Kleine Karekiet	0	2	3	1	0
Spotvogel*	0	0	1	0	-
Braamsluiper	0	0	1	0	-
Grasmus	1	13	11	8	+
Fluiter	3	0	0	0	-
Tuinfluiter	ng	10	10	9	-
Zwartkop	ng	32	54	65	+
Tjiftjaf	ng	35	51	29	+
Fitis	ng	24	29	26	-
Goudhaan	ng	7	8	5	+
Vuurgoudhaan	0	3	0	5	+
Bonte Vliegenvanger	2	4	4	1	+
Grauwe Vliegenvanger*	ng	12	5	3	-
Staartmees	ng	5	4	4	-
Glanskop	6	5	4	3	0
Matkop*	ng	2	3	2	-
Kuifmees	ng	2	3	3	-
Zwarte Mees*	ng	1	1	0	-
Pimpelmees	ng	23	14	19	+
Koolmees	ng	27	26	22	+
Boomklever	3	15	9	12	+
Boomkruiper	ng	10	13	15	+
Kortsnavelboomkruiper	0	0	0	1	
Wielewaal*	0	1	0	0	-
Grauwe Klauwier*	0	0	0	1	+
Gaai	ng	2	3	3	0
Kauw	ng	4	0	0	0
Zwarte Kraai	ng	4	2	2	+
Spreeuw	ng	9	5	2	-
Huismus*	ng	0	3	3	-
Putter	0	0	1	0	++
Vink	ng	36	36	26	+
Groenling	ng	4	3	0	+
Kneu*	ng	2	0	0	-
Goudvink	1	3	3	2	+
Appelvink	1	0	3	0	+
Geelgors	4	6	7	2	+
Rietgors	ng	2	1	0	+
Totaal aantal territoria		523	528	449	
Totaal aantal soorten		56	62	52	

Overzicht broedvogels
De Rode lijstsoorten staan in de tabel met een * aangegeven.

In de laatste kolom van de tabel is de landelijke index aangegeven (*Vogelbalans 2018, Sovon*). De betekenis van de symbolen is: -- sterke afname, - afname, 0 stabiel, + toename en ++ sterke toename. De trendberekening gaat dus t/m 2018

Enkele soorten zijn wel in het terrein aangetroffen, maar voldoen niet aan de criteria om tot een geldig territorium te besluiten. Het gaat hierbij om de volgende soorten: Wintertaling, Kuifeend, Sperwer, Buizerd, Torenavalk, Boomvalk, Wulp en Witte Kwikstaart.

Er is een geluidsdrager benut voor het inventariseren van Nachtzwaluw, uilen, Vuurgoudhaan en Kortsnavelboomkruiper.

De totale tijdsbesteding voor dit BMP-onderzoek is 39 minuten veldwerk per ha.

Verdwenen soorten en nieuwkomers

Totaal uit het gebied verdwenen zijn: Nijlgans, Krakeend, Waterhoen, Kievit, Zomertortel, Turkse Tortel, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Witte Kwikstaart, Gele Kwikstaart, Spotvogel, Braamsluiper, Fluitier, Wielewaal, Zwarte Mees, Kauw, Putter, Groenling, Appelvink, Kneu en Rietgors. Dat zijn 21 soorten minder.

De nieuwkomers zijn Koekoek, Kortsnavelboomkruiper en Grauwe Klauwier. Al met al een behoorlijk verlies in het aantal soorten in de loop der tijd, hoewel Kortsnavelboomkruiper en Grauwe Klauwier wel als topsoorten voor het terrein mogen worden beschouwd.

Soorten en aantallen

Het aantal soorten is vergeleken met 2012 met 10 afgenomen van 62 naar 52 soorten. Het aantal territoria toonde een daling van 528 naar 449 territoria.

Een aantal soorten nam t.o.v. de inventarisatie in 2012 verhoudingsgewijs in aantal toe, nl. Kleine Bonte Specht, Grote Bonte Specht, Zwartkop, Boomklever, Boomkruiper, Pimpelmees en Vuurgoudhaan. Allemaal bossoorten dus.

Opmerkelijke dalingen in aantallen t.o.v. 2012 waren er voor Gekraagde Roodstaart, Merel, Grote Lijster, Zanglijster, Kleine Karekiet, Grasmus, Tjiftjaf, Goudhaan, Bonte Vliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger, Koolmees, Spreeuw, Vink en Geelgors.

Ben Hulsebos